

KRONIKA ŻAŁOBNA

KONSTANTY STECKI
1885—1978

W dniu 4 października 1978 roku zmarł w wieku 93 lat emerytowany profesor zwyczajny Akademii Rolniczej w Poznaniu doktor habilitowany Konstanty Stecki, były kierownik Katedry Botaniki Ogólnej, prodziekan i dziekan Wydziału Rolniczego, w początkach niepodległości współorganizator Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego. Był nestorem botaników polskich, członkiem honorowym: Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Polskiego Towarzystwa Leśnego i Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika, wybitnym botanikiem, dendrologiem i krzewicielem idei ochrony przyrody, a w szczególności zachowania flory i fauny tatrzańskiej.

Profesor doktor habilitowany Konstanty Marian Mściśław Stecki urodził się 29 VII 1885 roku w Hrubieszowie, w rodzinie lekarza. Początkowe nauki pobierał w rodzinnym mieście, następnie w Siedlcach, skąd za udział w manifestacjach patriotycznych w 1902 roku musiał przenieść się do Łodzi, gdzie w 1904 roku złożył egzamin dojrzałości. Następnie do 1907 r. studiował na Studium Rolniczym przy Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, uzyskując dyplom inżyniera rolnictwa. W dalszym ciągu w latach 1907—1909 na wspomnianym Wydziale studiował botanikę pracując równocześnie w Zakładzie Botaniki UJ pod kierunkiem Edwarda Janczewskiego, a w roku akademickim 1909/10 był asystentem w Katedrze Uprawy Roli i Roslin u profesora Kazimierza Rogoyskiego.

W 1910 roku Konstanty Stecki przeniósł się do Zakopanego, gdzie do 1923 roku pracował zawodowo jako nauczyciel przyrody w tamtejszych gimnazjach. Tutaj rozwinął niezwykle ożywioną i owocną działalność naukową, kulturalną i społeczną we wszelkich akcjach na rzecz ochrony przyrody tatrzańskiej stając się jednym z bardziej zasłużonych ludzi w tym regionie. W zakresie botaniki gromadził obfite materiały i publikował wyniki badań dotyczące flory Tatr, w latach 1922—23 brał udział w specjalnych ekspedycjach botanicznych organizowanych przez profesora Władysława Szafera, a w okresie 1919—23 kierował budową alpinarium znajdującego się w ogrodzie obok Dworca Towarzystwa Tatrzańskiego. Równocześnie w latach 1922—23 był kustoszem działu przyrodniczego Muzeum Tatrzańskiego i prowadził stację meteorologiczną. W dziedzinie etnografii Konstanty Stecki zgromadził obfitą kolekcję ludowej sztuki podhalańskiej, przede wszystkim liczne obrazy malowane na szkle i ceramice. Wraz z braćmi Zwolińskimi brał udział w wyprawach speleologicznych. Swoją działalność społeczną przejawiał w kilku sekcjach Towarzystwa Tatrzańskiego: Przyrodniczej, której był jednym z założycieli, Ludoznawczej, Turystycznej i Ochrony Tatr oraz w Tatrzańskim Ochotniczym Pogotowiu Ratunkowym. W 1920 roku K. Stecki uzyskał doktorat filozofii na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie dysertacji pt.: *Zmienność kwiatów szafranu tatrzańskiego* (1922). Dorobek naukowy tzw. okresu tatrzańskiego

(1910—23) obejmuje 28 publikacji, głównie o florze i ochronie przyrody Tatr, m. in. *Zielnik roślin tatrzańskich* (1912), *Uwagi o występowaniu szafranu tatrzańskiego *Crocus scepusiensis** (1919), *Ostatnie ciszy w Tatrach* (1920) i *O świstaku w Tatrach* (1922).

W 1923 roku Konstancy Stecki przeniósł się do Poznania, gdzie został powołany na stanowisko kierownika Katedry Botaniki Leśnej na Wydziale Rolniczo-Leśnym tutejszego uniwersytetu. W następnym roku habilitował się jako docent botaniki leśnej na podstawie pracy pt.: *Roślinność Tatr, cz. I — Drzewa i krzewy regli* i cz. II — *Roślinność zielna regli* (1923). 1 września 1925 roku otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego, a 23 sierpnia 1938 roku został mianowany profesorem zwyczajnym.

W czasie pobytu w Poznaniu terenem jego nadal ożywionej działalności na polu botaniki i ochrony przyrody była Wielkopolska i Pomorze. Obok pracy dydaktycznej na uniwersytecie, brał udział jako wykładowca w szeregu kursach i zjazdach dla nauczycieli w czasie wakacji letnich, a dodatkowo w latach 1929—39 wykładał i prowadził ćwiczenia z drzewoznawstwa w Państwowej Szkole Ogrodnictwa w Poznaniu. Od 1936 aż do 1951 roku, z przerwą w czasie wojny, profesor K. Stecki prowadził parcelację majątku Żabikowo fundacji A. Cieszkowskiego. (jun.), a z uzyskanych funduszy wybudowano m. in. tuż przed wojną budynek Collegium Cieszkowskich Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego na Sołaczu. W 1925 roku został mianowany kuratorem budowanego od 1923 r. Ogródu Dendrologicznego wspomnianego wydziału.

Wynikiem wielokierunkowych badań botanicznych i dendrologicznych profesora K. Steckiego przy współpracy z innymi botanikami, jak profesorem Bogumiłem Pawłowskim czy Witoldem Kuleszą oraz ze swoimi uczniami, powstają dalsze publikacje (ponad 50) związane z Tatrami np. *Zespoły roślinne w Tatrach cz. 4 — Zespoły roślinne w dolinie Miętusiej i na głównym masywie Czerwonych Wierchów* (1923), lub dotyczące innych regionów Polski, jak: *Osobliwe i godne ochrony drzewa z Poznańskiego, Pomorza i innych dzielnic Polski* (1928), *Występowanie azalii pontyjskiej *Azalea pontica* L. na Wołyniu i Polesiu w związku z rozmieszczeniem skał krystalicznych masywu Wołyńsko-Ukraińskiego* (1932), *Lasy lipowe i jesionowe w nadleśnictwie Czeszewo nad Wartą i ich rezerwaty* (1934) oraz *Rozmieszczenie lasów w Wielkopolsce* (1935). Do szczególnie cennych prac należy 6 zeszytów prof. K. Steckiego z serii: *Krajobrazy Roślinne Polski*, obejmujących florę Tatr, Beskidu Śląskiego i Pomorza (1923—39).

Lata okupacji spędził profesor Stecki początkowo w Zakopanem, a od 1942 r. ukrywał się w okolicach Gorlic pracując jako sekretarz w nadleśnictwie Uście Ruskie i Ropa. W tym czasie nadal opracowywał materiały florystyczne z Tatr.

Po wojnie wrócił do Poznania poświęcając się od początku pracy nad odbudową zniszczonych Zakładów Botaniki Ogólnej i Leśnej, nad gromadzeniem nowych zbiorów roślinnych i bibliotecznych oraz rewindykacją dotychczasowych. Już w 1946 r. zgłosił na konkurs Instytutu Badawczego Leśnictwa pracę pt. *Podział Polski na leśne dzielnice siedliskowe*, za którą uzyskał pierwszą nagrodę. Obszar swoich badań botanicznych rozszerzył na tereny północno-zachodnie tzw. Ziemi Odzyskanych. Prof. K. Stecki w latach 1952—53 był prodziekanem, a od 1953 do 1956 dziekanem Wydziału Rolnego Wyższej Szkoły Rolniczej. W 1960 roku, mając 75 lat życia przeszedł na emeryturę, ale nie zahamowało to jego twórczej pracy naukowej i publicystycznej trwającej aż do końca życia. W okresie powojennym ogłosił drukiem ponad 90 publikacji o treści związanej z botaniką, dendrologią, ochroną przyrody, zoologią, etnografią i numizmatyką. Na specjalną uwagę zasługują liczne artykuły zamieszczone na łamach *Chrońmy przyrodę ojczystą*, poświęcone roślinom rzadkim i chronionym: cisowi, limbie, brząkowi, modrzewnicy północnej, szachownicy kostkowatej, storczykom czy naparstnicy purpurowej. Dla ochrony przyrody duże praktyczne znaczenie mają publikacje dotyczące zadrzewień w aglomeracjach miejskich Zakopanego i Poznania m. in. napisane wspólnie z prof. Stanisławem Kościelnym: *Zieleń Poznania, jej skład gatunkowy i zmiany na przestrzeni 30 lat* (1959). Z pozycji książkowych szczególne miejsce zajmują: zbiorowy podręcznik akademicki pod Jego redakcją *Botanika dla WSR* (1966), doskonała monografia pt. *Tatry* (1968) i interesujące *Wspomnienia zakopiańskie* (1976).

Z rozległej działalności na polu ochrony przyrody profesora K. Steckiego należy podkreślić Jego udział w licznych komisjach w sprawie utworzenia Wielkopolskiego Parku Narodowego i rezerwatów, w wizjach terenowych mających na celu zachowanie zabytków przyrody, czy wreszcie wygłaszanie prelekcji na tematy ochroniarskie z ramienia Ligi Ochrony Przyrody i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Był człowiekiem nieprzeciętnym, wybitnym pedagogiem, cieszącym się popularnością, który wyszkolił wielki zastęp rolników, ogrodników i leśników, zaangażowanym społecznikiem o niezwykle serdecznym, wyrozumiałym stosunku do ludzi, i wreszcie bezinteresownym badaczem ojczystej przyrody, którą kochał i zabiegał bezkompromisowo o jej zachowanie. Pozostawił po sobie pamięć człowieka niezwykle pogodnego i życzliwego.

Cześć Jego pamięci!

Andrzej Dzieczkowski